

MIĘDZYNARODOWE INSTYTUCJE NORMALIZUJĄCE

Pod koniec wieku XIX, rozwój techniki i produkcji spowodował potrzebę standaryzacji na poziomie, o coraz szerszym zasięgu. Wytwórczość przestała mieć charakter rzemieślniczo – lokalny. Produkty zaczęły być rozpowszechniane daleko, poza miejsce ich wytwarzania. Wystąpiła potrzeba dopasowania maszyn i ich elementów, pochodzących od różnych producentów. Pojawiła się produkcja o charakterze kooperacyjnym, gdzie z zespołów i elementów od różnych dostawców montowano maszyny i instalacje. Wystąpiła konieczność porządkowania i opracowywania standardów, zatem potrzeba powołania instytucji, które takie standardy w postaci opracowań – norm, wypracowywałyby. Początkowo takie instytucje powoływano w ramach poszczególnych państw. Pierwszą narodową instytucją normalizacyjną był Brytyjski Komitet Normalizacyjny (BSI – British Standards Institution), utworzony w 1901 roku. W Polsce, jednostką administracji państwowej odpowiedzialną za normalizację, jest Komitet Techniczny ds. Normalizacji Wyrobów Przemysłowych, przy Ministerstwie Handlu i Przemysłu, utworzony w 1923 roku i wydający normy sygnowane symbolem PN. Od 1993 roku Polski Komitet Normalizacyjny – PKN, jest samodzielną jednostką organizacyjną. Porządkowanie na poziomie krajowym okazało się niewystarczające. Globalizacja działalności gospodarczej, w tym przemysłu i handlu w skali międzynarodowej, spowodowały potrzebę opracowywania norm o szerszym zakresie niż pojedyncze państwo.

Norma jest szczególnym dokumentem zawierającym zapisy do powszechnego i dobrowolnego stosowania. Dokument – normę, ma prawo wydawać tylko uprawniona organizacja – organizacja normalizacyjna. Międzynarodowymi organizacjami posiadającymi takie uprawnienia są:

- International Electrotechnical Commission, (Międzynarodowa Komisja Elektrotechniczna). Powołano ją roku 1906 w Londynie. Obecna jej siedzibą jest Genewa. W zakresie jej kompetencji jest opracowywanie i publikacja norm w obszarze elektrotechniki, elektroniki i telekomunikacji. Sygnuje wydawane normy symbolem IEC;
- International Organization for Standardization, (Międzynarodowa Organizacja Normalizacyjna), utworzona w 1947 roku w Genewie. Organizacja sygnuje normy symbolem ISO. Wypracowuje i rozpowszechnia normy dla wszystkich innych obszarów działalności z wyłączeniem obszaru norm IEC.

ISO jest normą międzynarodową, zastrzeżoną nazwą organizacji. Nie jest skrótowcem, mimo, że utworzona została od pierwszych liter nazwy z języka angielskiego. Wyróżnia się trzy kategorie członków ISO. Prawo głosu mają tylko członkowie kategorii – członek rzeczywisty (member body). Członkowie kategorii – członek korespondent (correspondent member) i członek wspierający (subscriber member), mają status obserwatorów. Członkami ISO są organizacje reprezentujące 160 państw. Polska jest od początku istnienia ISO członkiem rzeczywistym. Normy mogą, ale nie muszą, być tłumaczone i rozpowszechniane na terenie krajów członkowskich, co dotyczy również Polski.

Międzynarodową organizacją o charakterze normalizacyjnym (standaryzującym) jest Międzynarodowe Biuro Miar i Wagi (BIPM – Bureau International des Poids et Mesures), mające swą siedzibę w Sevres pod Paryżem. Jest najstarszą instytucją, powołaną w 1889 roku. BIPM odpowiedzialna jest za utrzymywanie precyzji wzorców metra, sekundy i kilograma oraz zajmuje się ujednocnieniem jednostek miar układu SI. Organizuje międzynarodowe porównania krajowych standardów pomiaru i przeprowadza kalibracje jednostek pomiarowych w państwach członkowskich.

Europejska Wspólnota Gospodarcza (EWG, od 1993 roku Unia Europejska – UE), aby ujednoclić standardy w przemyśle

i handlu na terenie krajów członkowskich w roku 1974 powołała Comité Européen de Normalization (CEN), (ang. – European Committee for Standardization; pol. – Europejski Komitet Normalizacyjny). Ta normalizacyjna instytucja Unii Europejskiej wydaje normy sygnowane symbolem EN. Polska od 1991 roku miała status członka obserwatora. Od chwili wejścia do Unii Europejskiej, w roku 2004, jest pełnoprawnym członkiem. Stosownie do dyrektywy z 1983 roku (83/189/EWG), państwa członkowskie mają obowiązek wprowadzania norm EN w swych krajach. Odbywa się to za pośrednictwem narodowych komitetów normalizacyjnych, które dokonują tłumaczeń norm źródłowych.

Normy sygnowane symbolem EN, związane z obszarem elektrotechniki i telekomunikacji, opracowywane są przez europejskie instytucje współpracujące:

Comité Européen de Normalization Electrotechnique (CENELEC), (ang. – European Committee for Electrotechnical Standardization; pol. – Europejski Komitet Normalizacyjny Elektrotechniki), powołany w 1973 roku.

· European Telecommunications Standards Institute (ETSI), (pol. – Europejski Instytut Norm Telekomunikacyjnych), powołany w 1988 roku. W 1995 roku uchwalono umiędzynarodowienie prac organizacji przez dopuszczenie do udziału w pracach także instytucji spoza Europy.

Europejskie organizacje normalizacyjne, w odniesieniu do międzynarodowych ISO i IEC, są organizacjami regionalnymi. Wiele regionów, państw, z określonych stref geograficznych lub zbliżonych i powiązanych pod względem gospodarczo – handlowym, utworzyło regionalne instytucje normalizacyjne:

- AIDMO – Arab Industrial Development and Mining Organization;
- ARSO – African Regional Organization for Standardization;
- COPANT – Pan American Technical Commission;
- GOST R – Gosudarstwiennyj (Centrum Certyfikacji Rynków Wschodnich);
- INSTA – Interd Nordic Standardization Agreement;
- PASC – Pacific Area Standards Congress.

Regionalne instytucje normalizacyjne opracowują normy, będące standardami dla państw członkowskich tego regio-

nu. Uwzględniają i sankcjonują, jako standardy miejscowe, uwarunkowania techniczne, tradycje techniczną i handlową, specyfikę kulturową. Znajomość norm regionalnych organizacji normalizacyjnych jest istotna w przypadku potrzeby nawiązywania kontaktów technicznych, produkcyjnych lub handlowych z państwami określonych regionów. Chcąc, przykładowo, wykonywać elementy urządzeń, w ramach kooperacji, dla któregoś z państw zrzeszonych wokół Rosji (Wspólnota Niepodległych Państw), konieczne jest uwzględnienie normalizacji GOST R. Inny przykład – handel z krajami arabskimi wymaga dostosowania wymogów towarowych do standardów AIDEO.

Instytucjami związanymi z normalizacją, ale nie będącymi instytucjami normalizacyjnymi, są instytucje i stowarzyszenia międzynarodowe. Nie posiadają one odpowiednich akredytacji i nie wydają dokumentów w postaci norm. Przewodzą działalność analityczną i porządkującą w określonych obszarach. Do tych instytucji, w skali międzynarodowej, można zaliczyć komisje specjalistyczne Organizacji Narodów Zjednoczonych – ONZ. ONZ jest zasadniczo organizacją o charakterze politycznym. W swej strukturze organizacyjnej posiada również komisje (agendy) o charakterze gospodarczo – handlowym. Te, które dotyczą przemysłu spożywczego i związanego z nim handlu, to:

- Organizacja ds. Wyżywienia i Rolnictwa – FAO;
- Światowa Organizacja Zdrowia – WHO;
- Układ w Sprawie Ceł i Handlu – GATT.

Wiele branż przemysłowych i handlowych powołało swoje stowarzyszenia np. Europejsko – Międzynarodowy Komitet ds. Betonu (CEB – Euro – International Committee for Concrete) lub Międzynarodowa Unia Kolejnictwa (UIC – Union Internationale des Chemains de Fer). W kontekście naszej specjalności, wymienię stowarzyszenia branżowe przemysłu spożywczego:

- Międzynarodowa Federacja Mleczarska (FIL – IDF – International Dairy Federation), z siedzibą w Brukseli;
- Stowarzyszenie na Rzecz Nauki i Technologii Zbóż (ICC – Association for Cereal Science and Technology), z siedzibą w Wiedniu;
- Międzynarodowa Komisja Mikrobiologicznej Oceny Żywności (ICMSF – International Commission on Microbiological Specifications for Foods), sekretariat ma siedzibę w instytucji przewodniczącego;
- Międzynarodowa Federacja Producentów Soków Owocowych (IFU – International Federation of Fruit Juice Producers), z siedzibą w Paryżu;
- Konfederacja Przemysłów Rolno – Spożywczych UE, z siedzibą w Brukseli.

Szczególną instytucją międzynarodową, działającą w obszarze standardów dla przemysłów spożywczych, a szczególnie w zakresie problemów i wymagań bezpieczeństwa higieniczno – sanitarnego produkcji żywności, jest Komisja Kodeksu Żywnościowego (CAC – Codex Alimentarius Commission WHO/FAO). Powołana została w 1962 roku, w ramach współpracy dwóch komisji ONZ – Organizacja ds. Wyżywienia i Rolnictwa – FAO i Światowej Organizacji Zdrowia – WHO. Komitet koordynujący prace na terenie Europy, ma siedzibę sekretariatu CAC w Rzymie. Komisja powołała do pracy szereg specjalistycznych i branżowych komitetów, podaję jednocześnie kraje koordynujące działalność komitetów:

- Komitet Ogólnych Zasad – Francja;
- Komitet Substancji Dodatkowych dla Żywności – Holandia;
- Komitet Higieny Żywności – USA;
- Komitet Znakowania Żywności – Kanada;
- Komitet Metod Analizy i Pobierania Prób – Węgry;
- Komitet Pozostałości Pestycydów – Holandia;
- Komitet Ekspertów do Spraw Mleka i Przetworów Mlecznych – Holandia;
- Komitet do Spraw Produktów z Kakao i Czekolady – Szwajcaria;
- Komitet do Przetwarzania owoców i Warzyw – USA;
- Komitet do Tłuszczów i Olejów – Wielka Brytania;
- Komitet do Cukrów – Wielka Brytania;
- Komitet do Mięsa – Niemcy;
- Komitet Higieny Mięsa – Nowa Zelandia;
- Komitet do Przetworów Mięsnych – Dania;
- Komitet do Ryb i Przetworów Rybnych – Norwegia;
- Komitet do Środków Dietetycznych – Niemcy;
- Komitet do Deserów Lodowych – Szwecja;
- Komitet dla Normalizacji Zup i Bulionów – Szwajcaria;
- Regionalny Komitet Europejski do Naturalnych Wód Mineralnych – Szwajcaria.

Stowarzyszenia oraz komitety specjalistyczne i branżowe zrzeszają dobrowolnie członków. Mogą to być osoby indywidualne lub instytucje, takie jak zakłady przetwórcze, instytuty naukowo – badawcze. Celem działalności jest m.in. organizacja konferencji, spotkań, paneli dyskusyjnych, na których wypracowuje się standardy dla obszaru branży i specjalności. Ważnym zakresem działalności jest również uczestnictwo w komitetach roboczych instytucji normalizacyjnych, posiadających uprawnienia do opracowywania i redagowania norm.

Prof. dr hab. inż. Jarosław Diakun

NOWOŚCI NORMALIZACYJNE Z 2012 ROKU

**Komitet Techniczny 16 – CIĄGNIKÓW I MASZYN
ROLNICZYCH I LEŚNYCH**

PN-EN ISO 4254-12:2012

Maszyny rolnicze – Bezpieczeństwo – Część 12: Kosiarki rotacyjne i bębnowe oraz kosiarki bijakowe

Wprowadza: EN ISO 4254 – 12:2012

Zastępuje: PN-EN 745+A1:2009

**Komitet Techniczny 36 – ZBÓŻ I PRZETWORÓW
ZBOŻOWYCH**

PN-EN ISO 24333:2012

Ziarno zbóż i przetwory zbożowe – Pobieranie próbek

Wprowadza: EN ISO 24333:2009/AC:2010;

EN ISO 24333:2009;

Zastępuje: PN-EN ISO 24333:2010;

PN-EN ISO 24333:2010/AC:2010

Komitet Techniczny 40 – PASZ

PN-EN 15791:2012

Pasze – Oznaczanie deoksyniwalenolu w paszy – Metoda HPLC z oczyszczaniem na kolumnie powinowactwa immunologicznego

Wprowadza: EN 15791:2009;

Zastępuje: PN-EN 15791:2009

PN-EN 16007:2012

Pasze – Oznaczanie ochratoksyny A w paszy przez oczyszczanie na kolumnie powinowactwa immunologicznego i zastosowanie wysokosprawnej chromatografii cieczowej z detekcją fluorescencyjną

Wprowadza: EN 16007:2011;

Zastępuje: PN-EN 16007:2011

**Komitet Techniczny 121 – JAKOŚCI WODY – BADANIA
CHEMICZNE – SUBSTANCJE NIEORGANICZNE**

PN-EN ISO 12846:2012

Jakość wody – Oznaczanie rtęci – Metoda absorpcyjnej spektrometrii atomowej (AAS) ze wzbogacaniem lub bez wzbogacania

Wprowadza: EN ISO 12846:2012

Komitet Techniczny 235 – ANALIZY ŻYWNOŚCI

PN-EN 15851:2012

Artykuły żywnościowe – Oznaczanie aflatoksyny B1 w żywności na bazie zbóż dla niemowląt i małych dzieci – Metoda HPLC z oczyszczaniem na kolumnie powinowactwa immunologicznego i detekcją fluorescencyjną

Wprowadza: EN 15851:2010;

Zastępuje: PN-EN 15851:2010

PN-EN 15890:2012

Artykuły żywnościowe – Oznaczanie patuliny w soku owocowym i przecierze na bazie owoców, dla niemowląt i małych dzieci – Metoda HPLC z oczyszczaniem metodą podziału w układzie ciecz-ciecz i ekstrakcją do fazy stałej oraz detekcją UV

Wprowadza: EN 15890:2010;

Zastępuje: PN-EN 15890:2010

PN-EN 16204:2012

Artykuły żywnościowe – Oznaczanie lipofilowych toksyn glonów (toksyny DSP, yessotoksyny, kwasy azaspirowe, pektenotoksyny) w mięczakach i ich produktach metodą LC-MS/MS

Wprowadza: EN 16204:2012.

dr inż. Joanna Piepiórka – Stepuk

źródło: <http://www.pkn.pl>